

PRIDIGE

INO DRUGI

SLOVENSKI SPISI

KI JIH JE PO SVOJI SMERTI ZAPUSTIL

JOŽEF STIBIEL

nekdaj kaplan v Šturji, Nabrežini in Planini, potem učitelj pastirstva v Goriškem Seminištu ino špiritual, fajmošter ino dekan v Černičala, in na zadnje fajmošter ino dekan v Ločniku blizo Gorice, okrožni šolski ogleda, častni svetovavec konsistorialni, ud c. kr. kmetijske družbe v Gorici i. t. d.

SABRAL JIH JE

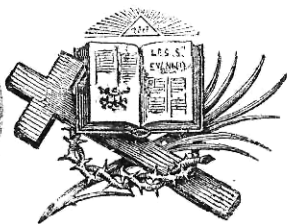
ŠTEFAN KOCIANČIČ

nekdaj njegov kaplan, sadaj učitelj svet. pisma stare zaveze v Goriškem Seminištu

in jim je pristavil

ŽIVOTOPIS

rajnkega s kratkim uvodom v celo knjižico.

V GORICI 1853

Natisnil in založil Paternolli.

ŽIVOTOPIS

JOŽEFA STIBIELA

LOČNIŠKEGA FAJMOŠTRA

in dekana, ki je umerl 15. listopada 1848.

I.

Rojstvo. Jožek pri kerščanskem nauku — doma — na paši.

 rojen v Dolejnah, mali vasi Planinske podfare na Ipavi, od priprostih, pa poštenih in bogaboječih staršev Jožefa in Ane, pod hišno številko 9., dne 5. avgusta 1784., kerščen v cerkvi ss. Kociana in tovaršev mučenikov v Planini, od tamošnjega kaplana g. Matija Ferjančiča, je Jožef Stibel*) kmalo

*) Od začetka svoje rodovine mi je rajniki več reči večkrat pripovedoval, pa veči del tega sim, žalibog! že pozabil. Kar se še spomnim, je tole: V starodavnih časih so v Ustjih (Ustje je mala vas blizo Dolejn, pri izlivu Hubla v Ipavo) kakšinkrat laški stari duhovniki stanovali, službo božjo v tamošnji kapeli opravljali in tudi ljudem, kar so mogli, v dušnih potrebah pripomagali. Enkrat je bil tamo tak Lah iz Karnje (ki je sadaj v Videmski škofiji) kaplan, ki se je klical Stivel, ali s taliansko koncovko Stivelo. Za njim je bil prišel v Ustje njegov brat, ki je s svojo marnostjo in delavnostjo kmalo si tolikajn pomagal, da je nekaj premoženja si napravil, in

pokazal, da je fantek bistre glavice. On se je od skerbne svoje matere kmalo naučil vsih navadnih molitev, in jih je vselej z veseljem opravljaj. V cerkvi pri kerščanskem nauku je vse prekosil, in zavoljo tega pogostoma bil očitno pohvaljen, ter od gosp. kaplana kako lepo podobo svetnika dobil. To darilo ga je po navadi tako k marljivosti v kerščanskem nauku spodbadalo, da je, kakor mi je njegova rajnka mati — Bog ji daj večni mir in pokoj! — večkrat pripovedovala, doma svojo mater vedno prosil, da naj mu zdaj to, zdaj uno večno resnico naše svete vere vnovič razlaga, ga zdaj tega, zdaj unega navadi. Da, še clo po noči, kadar ni mogel spati, ali da se je ravno prebudil, je mater budil, ter jo prosil, da naj ga uči izveličavnega nauka ali pa kake molitvice. Zato pa, ker se je tako marljivo učil moliti in kerščanskega nauka, ga

se tamkej oženil. In od njega pride zarod *Stivelov*, ali kakor so se pozneje pisali, *Stibilov*. Hmalo so se namreč sinovi in vnuki pervega začetnika tega debla razšli, in več družin tega imena napravili. Ena veja tega se je v bližnjih *Dolejnah* vstavila, in iz te luše je bil naš *Jožef Stibiel*. Že primek, ki ga ta hiša še dan današnji ima, kaže očitno, da so *Stibieli* od začetka bili Lahi, zakaj še zdaj jim pravijo "*Konterfali*," pri "*Konterfalovih*," (contro falli).

Kakor nekđaj začetnik rodú, tako so njegovi vnuki do poslednjih časov bili vedno pridni, delavni, skerbni gospodarji. Tako jim je bilo mogoče svoje otroke pošteno zrediti in preskerbeti, tudi več njih v šole pošiljati. Tako mi je rajnki pravil od šterih svojih stricov, ki so vsi zajedno v šole hodili, se tudi srečno izšolali, ter se do imenitnih služeb spravili. Med njimi sim enega osebno poznal, ki je bil tajnik pri deželskem poglavarstvu v Terstu, in je leta 1847 umerl.

ni bilo fanteka v celi soséski, da bi ga ne bil naš Jožek prekosil, in veseli so ga bili gospod kaplan, njegovi starši in vsi, ki so ga poznali. Se vé da mu je njegova bistra glavica pri tem naj več pomagala, toda hvala gre posebno tudi njegovi skerbni materi, ki ga je, od kar je govoriti začel, skerbno moliti učila. Bil je pa Jožek zraven tega tudi ves živ, kakor se po navadi pri takih otrocih vidi, tako da je njegova mati, če je Jožek kej zlo po hiši rogovolil, po navadi pravila: „ Ta fant, če ga Bog „ v nebesa vzame, si ne bo mogel dati miru tudi „ tam ne; če ne bo mogel družega počenjati, bo „ angelčke doli iz nebes metal. „

Ko je Jožek enmalo porasel, je moral živino na pašo goniti. Bil je pa njegov oče kupec, z volmi namreč je kupčeval, in zatorej vselej po več goved pri domu imel. Jožek je tudi v tem se jako obnašal. Bil je pastirček marliv, in je skerbni, da ni živina nikoli lačna se domu vračala. Posebno veselje pa je imel do telet in jančkov. „ Oh, kako „ me je serce bolelo „ — mi je večkrat še v svojih starih dneh ginjeno pravil— „ kadar so neus- „ mileni mesarji, ki so živino pri očetu kupovali, „ hude pse nad uboge teleta dražili, da so jih lo- „ vili! „ Tako rahločutno serce je imel.

Ker je imel posebno jagneta rad, mu je njegov oče za prihranjene denarje enkrat enega kupil, in sčasoma si je bil še z drugimi prihranjenimi denarji malo čedo ovac pripravil, ktere so mu starši radi imeti privolili, ker jih je veselilo viditi, da se že mlad fantek dobro gospodariti uči. Zakaj navada

je pri kupčii na kmetih pri nas taka, da kupec po storjeni kupčii še posebej vsem otrokom prodajavca kej drobiža podari. Iz takih daril je bil naš Jožek v kratkem lepe denarje si spravil, in jih, kakor smo ravno zdaj povedali, koristno porabil s privoljenjem svojih staršev.

III.

Jožek želi priti v šolo.

oda še je Jožeku nekaj manjkalo, pa tudi temu je bilo kmalo pomagano. Sosedovi so imeli fanta v mestnih šolah v Gorici; šolske praznike je domu hodil. Naš Jožek je z nekakim blagim zavidom slišal in vidil, kako se sosedov šolar véde; naravno je tudi on želel v šolo priti, in se kej koristnega naučiti — toda oče njegov ni spervič nič kej hotel od tega slišati. Zakaj Jožek je bil pervorojen, in mislil je si ga za dom obderžati. Marsikako uro je torej Jožek žalostno na paši srečo sosedovega fanta premišljeval, ki smé v mestu v šolo hoditi, med tem ko on na paši živino zavrača. Posebno so se mu take otožne misli vrinvale, kadar je bila živina na paši nepokojna, in je moral z večji pazlivostjo in skerbjo na njo gledati in večkrat jo zavračati. “ Oh! „ je takrat zdihaval, “ da bi bil „ v mestu, kako bi se hotel marljivo uka poprijeti, „ namesti da moram zdaj tukej vóli pasti in ovce! „ —

En dan v jeseni je bilo, ko je Jožek posebno otožnega serca tako na paši zdihaval, in živina je bila ta dan tudi tako silno nemirna, da je zmirom bezljala, in mu vsaki hip drugom zašla, od kodar jo je moral zavračati. Teleta posebno so mu uidvale čez Ipavo na drugo stran, in ker še majhen ni mogel vode prebresti, je moral do daljne herví večkrat tekati, da je teleta spet nazaj zavernul. Med tem pa so mu druge živinčeta na uni strani v škodo zašle, in nehoteč je moral iti tudi nje zavernit. Tako se mu je cel ljubi dan godilo, kar ga je silno vtrudilo. Pri tem vednem zavračenju je moral večkrat en graben prebresti, kar je imelo ta nasledek, da so mu zvečer noge bile vse razpokane. V tej težavi je, se vé da, tista želja v šolo iti, se bolj živo kot druge krate v njem obudila, in sklenul je, domú pridši, svojega očeta tako dolgo prositi, dokler bi ga v šolo poslali. Zvečer pride z živino domú, in glej! vunajnega človeka najde, ki je ravno tisti dan iz Gorice prišel, otrok iskat, da bi pri njem stanovali; zakaj v kratkem so se imele šole začeti. Bil je ravno tisti, pri katerem je sosedov fant stanoval, in ki se je ravno odpravljaj, zopet nazaj v mesto s tem svojim hišnim gospodarjem iti, da bi na dalej se učil. Torej se je našemu Jožeku prav priložno zdelo, očeta vnovič prositi. Dene se tadaj prositi, prosi z besedo in z jokom, tisti mestnjan podpira krepko Jožekovo prošnjo, in oče — hočeš nočeš privoli, da smé Jožek že drugi dan s sosedovim fantom in tem mestnjanom v Gorico iti in v šole stopiti. Kdo zamore zdaj veselje Jožekovo za-

popasti, ali popisati, ko je dosegel, kar je tako dolgo in tako silno želel! Cel večer ni vedil od radosti, kaj bi delal ali kaj bi govoril; sama misel, da sme tudi on v šolo, mu je celi večer in celo tisto noč po glavi šla, tako da skorej ni očesca zatisnul. In po vsi pravici se je on zamogel tega veseliti, zakaj to je določilo njegovo prihodno srečo, kakor homo vidili.

III.

Jožek v šolah vse prekosi, in kaj se mu primeri.

ar se željno in z veseljem stori, ako se pred časom ne opeša, rado dober sad rodi. In tako je bilo z našim Jožekom. Z velikim veseljem je šel v šolo, z velikim veseljem se precej uka poprijel, in ker je imel, kakor smo že zgorej povedali, kej bistro glavico, in se ni nič vplašil, ako ravno se mu je spervič ena ali druga reč vperala ali težka zdela, je začel kmalo v uku dobro napredovati. Opomniti moramo bravece, da se je tistihdob, kakor je znano, vse li po nemško učilo, in da se ni dosti na to gledalo, ali šolarček kej razumi ali ne. To je učiteljem, ki so imeli s slovenskimi otroci opraviti, veliko truda vzrokovalo in šolarčekom uk, če ne popolnoma pristudilo, saj dosti otežilo. Napako takega učenja je naš Jožek živo čutil; silno težko se mu je spervič zdelo se tega učiti, kar ne

razumé — ali strah, da bi ne bil morda primoran se nazaj domú vrnuti in živino pasti, in njegova neizkazana marlivost je znala vse zaprêke premagati. Kako stanoviten je bil njegov sklep, šol nikakor več zapustiti, lahko spoznamo iz te prigodbe. Da bi se Jožek ložej v šoli dobro sponašal, mu je oče še posebej enega učitelja pridal, da bi ga zunej šole učil. Ker je ta učitelj vidil, da se Jožeku spervega uk nekej upera, se enkrat vjezi, ga potegne krepko za uho, in mu ga enmalo razpara, da mu kri scurkoma teči začne iz rane. “Bolelo me je, — je potlej še kot duhovnik to zgodbo sam pravil — “pa, vender sim rajši tudi te bolečine prestal, kakor da bi spet šole popustil, in nazaj domu šel te- leta past. ”

Kmaló je pa Jožef s svojim neumornim pri- dom, kakor smo ravno kar omenili, vse težkoče premagal, tudi vse svoje součence prekosil, tako da je bil vpričo vsih očitno pohvaljen, in konec leta lepo darilo dobil, kar mu je bilo nov spodbadek, se k leti s ponovljeno marlivostjo uka poprijeti. Tako so mu leta veselo naprej tekle, in kakor je v prvi začetni šoli vse bil prekòsil, tako je bil tudi, dokler se ni popolnoma izšolal, vsako leto prvi med vse- mi svojimi součenci, kar šolske spričebe kažejo, kjer se navadno bere: “*palmas omnibus praecepit* ” Nemške, latinske in modroslovske šole je dognal v Gorici, kjer se je latinskega jezika tako dobro navadil, da mu je, bi skorej rekel, bolj gladko teklo, kakor slovenski. Zakaj v tistih časih se je skerbnejši učil ta jezik, kakor v poznejših. Tukej se

spomnim na eno prigodbo, ktero je rajnki sam pravił. Od druge latinske šole še, in naprej, je bilo vsem učencom zapovedano, da ne smejo drugači, kakor po latinsko govoriti. Kdor je to zapoved prelomil, je dobil škatlico, v kateri so se na listek imena tistih zapisovale, ki so zoper to zapoved ali slovensko, ali nemško govorili, in ne latinsko. Konec tedna je učitelj škatlico po navadi odperl, in je kazni narekval tistim, ki so bili ondi zapisani. Jožef naš ni nikoli te zapovedi prelomil. Prigodi se pa en dan, da na Travniku z učiteljem tretjega nemškega klasa, gospod Švokelnom, svojim rojakom, postoji in se vé da, nemško z njim govori. Pride memo eden njegovih součencov, ki je tisto osodopolno škatlico ravno nosil. Ko ga sliši po nemško govoriti, mu reče: “*Semel, bis, ter, non es locutus, latine; accipe signum!*”, in mu da škatlico. Jožef, ki ni nič storil, kar bi bilo prepovedano (zakaj učiteljeva zapoved, da imajo samo latinsko govoriti, jih je samo vezala, kadar so sami med sabo govorili), noče vzeti škatlice; tadaj mu jo uni pod noge zabrusi. Ker je tudi potem ni hotel pobrati, ga je v šoli zatožil. Učitelj je našega Jožefa hudo zmerjal, ker je besedam hudobnega součenca njegovega preveč verjel, in ga iz šole izgnal. Kaj je hotel Jožef? Ostal je tadaj vun iz šole, in je že mislil, Gorico popustiti, in v Ljubljano iti, da bi tam zopet v šolo stopil. Ali osmi dan po ti prigodbi je njegov učitelj sam ga nazaj v šolo povabil, ker je menda bil med tem spoznal krivico, ki se je bila Jožefu zgodila. “In ta moj součenec, — je po

navadi rajnki pristavil, ko je to pravil, " je bil
 „ Ločničan; že tistikrat so mi bili Ločničani na-
 „ sprotni „ — je šaljivo pristavljaj — " ni čuda
 „ torej, da me tudi zdaj preganjajo. Še, ko sim
 „ bil v drugem klasu nemških šol, in sim po na-
 „ vadi skerbno merkal na vse, kar so gosp. uči-
 „ telj pravili in učili, je en Ločničan pri meni se-
 „ dé me vedno dregal, in dražil; jaz nisim zanj
 „ nič maral, in sim le marljivo poslušal. Ko pa mi
 „ li ne da miru, ga tudi jaz z lahtom sunem, da
 „ bi me ne dregal več. Pa kaj? tista laška krota
 „ zavpije: *Der Stibiel hier gibt keine Ruhe!* Uči-
 „ telj me koj vun k sebi pokličejo, in ko se vz-
 „ dignem, da bi vun šel, me lah še zasmehuje
 „ rekoč: *va fur cumó sclaf!* (to je, pojdi vun
 „ zdaj, suženj!), kar me je bolj v serce zbolelo,
 „ kakor so me roke bolele, ko so mi gosp. učitelj
 „ s šibo nekej pôc zavoljo tega našteli. „ — In
 ker že od njegovega šolovanja v Gorici govorimo,
 naj mi bo pripuščeno, tukej še to le omeniti. Bil
 je tiste dni fajmošter in dekan v Ločniki rajnki gosp.
Anton Leonardis, učen mož, pa tudi še precej skerbni
 za zunajni blesk *) On je pogostoma s svojo lepo
 kočijo in berhkimi konjiči se v mesto pripeljal. Ko je
 enkrat se ravno tako čez Travnik peljal, je naš Jo-
 žef z enim drugim tovaršem, kakor že druge krate,
 postal, da ga je vidil in svoje oči nad lepo kočijo
 in berhkimi konji pasel. " Te šentaj! „ — pravi
 svojemu tovaršu — " jaz bi li vender rad bil en-

*) Ta je bil potlej od leta 1822 škof v Terstu.

„krat Ločniški fajmošter, kakor je ta le gospod! „ —
Tistikrat se ve da še ni mogel misliti, da bo res
enkrat tudi on fajmošter v Ločniku.

IV.

Jožef v viših šolah v Gorici, nemškem Gradcu in Ljubljani.

er je bil Jožef mladeneč bistré glave, dobrega zadržanja, vedno prvi v šoli in ker so ga njegovi učitelji zatega voljo zmirom hvalili, tudi, kjer je bilo treba domačega učitelja, njega pred drugimi priporočevali; ga je tudi vse želelo imeti za učitelja otrok, kar mu je mnogo denarja prineslo; tako mu je bilo mogoče, da je veči del sam za svoj živež in obleko skerbela, in da ni svoje domače hiše odveč nadlegval. Ali, ko je s tem učenjem drugih otrok si lep denar služil, se je od druge strani ene napake privadil, katero bi bil v poznejših letih rad opustil, ali prepozno je že bilo. Dobi namreč enkrat od nekega gospoda, čigar otroke je učil, prav lepo tabakiro; da jo je lahko kazal, si je sperevega malo tobaka kupil; sčasoma se ga je pa navadil, da ga je mnogo špogal. Tako se človek, da sam ne vé kdaj in kako, pogostoma reči navadi, ktere bi se rad znebil v drugem času, kadar je že prepozno. Ravno tako je nekej zato, ker je slišal v šolah hvaliti *Kanta*, veči del pa iz slavoželjnosti, knjige tega slovečega modrijana prebirati začel, ko

je 1805. leta, prvo leto bogoslovja v Gradcu se učil, in je bil učitelj otrok visoke plemenite gospode. Gospa namreč je bila ena tistih, ki se rade hvalijo, da tudi one kej umejo, ter se je večkrat vpričo našega Jožefa s Kantom hvalila. Njen učitelj, naš Jožef, se vé da, se ni hotel dati od gospé premagati. Da bi tadaj gospej pokazal, da vé tudi on, kaj Kant pravi, se dene nad njegove knjige. Po cele noči je, kakor je sam pravil, Kanta prebiral in se ga učil. Večkrat je potem še v starih dneh to svojo tadajšno gorlivost za Kantove načela (principia) obžaloval, ker je pravil, da bolj se je navdajal njegovih načel, bolj mu je serce prazno ostajalo, tako da je večkrat sam sebe popraševal: „ Jože! kje je zdaj tvoja nekdanja pobožnost, in „ nauki, katerih te je skerbna, bogaboječa mati učila? Zato ni v svojih poslednjih letih nič bolj sovražil, ko Kantove zapeljive načela, in branil se jih je, kar je li mogel. O kolikrat je meni rekel: „ Ako bi „ vedil, da ima kateri Kantove knjige, plačam mu jih „ da mi jih da, zato da jih sožgem. „ — Pa ne samo branje teh in enakih bukev ga je soznanilo z načeli, s kterimi se je dolgo potem še boriti imel, temuč tudi šola je bila v tistih časih enokoliko presvobodomiselna, in marsikej napačnega se je tudi ondi mladenčem razlagalo. Tako je po njegovih besedah, enkrat v Gradcu en napuhnjen učitelj njegov zaničljivo od svetih očakov in cerkvenih učenikov se izrazil: „ Ss. patres habent sanctitatem, *nos vero* „ *habemus scientiam.* „

Jožef je, kakor smo že zgoraj omenili, do

1804. leta vse šole v Gorici obiskoval; ko je sadaj, po doveršenem modroslovstvu, si imel en stan zbirati, se ni dolgo pomišljeval; veselje je čutil do duhovskega stanu, in zdelo se mu je tudi, da ga Bog v ta stan kliče, zatorej se ga je tudi z vso gorlivostjo poprijel. Ker pa takrat ni bilo bogoslovskih šol v Gorici, so Goriški bogoslovci veči del ali v Gradcu, ali pa v Ljubljani se učiti morali. Naš Jožef je šel v Gradec, in je v letu 1805. prvo leto bogoslovstva srečno, in po svoji navadi, z naj boljšim uspehom dostal. Pa ni mu bilo dano, vse štiri leta v Gradcu šole obiskavati, zakaj nekej nemirni časi, veči del pa skerb za brata Jakoba, ki je tisto leto v šole stopil, ga je prisilila, Gradec zapustiti, in drugo leto bogoslovstva v Ljubljani nastopiti. Kakor je bil namreč v svojih otročjih letih sam želel v šolo iti, da bi se kej navadil, ravno tako je želel, da bi tudi njegov mlajši brat to srečo vžival. Zatorej je vedno očeta naganjal, da naj še Jakoba v šolo da. Da bi ga tadaj sam v svoji skerbi imel, ter mu pri učenju kej pomagal, je radovoljno v Ljubljano prišel leta 1806., kjer je dva verla gospoda za svoja učitelja dobil, namreč gosp. Jurja Dollinerja in pa gosp. Luka Burgerja. Leta 1807. je nastopil tretje leto bogoslovstva; njegova učitelja to leto sta bila: gosp. Matevž Raunikar, ravno tisti, ki je bil potlej škof v Terstu, in pa gosp. Jožef Wal-land, pozneje škof v Gorici. Blagoserčni Jožef je pa zdaj vidil, da zavolj vojsknihs nesreč njegova domača hiša zmirom bolj onemaguje, in da je posebno težko staršem, dva sina v šolah imeti, in jih

z vsim potrebnim preskerbeti; prizadeval si je, kar mu je bilo mogoče, si kej z učenjem drugih otrok prislužiti, da so starši manj dodajati imeli, pa vendar se mu je domača hiša še zmilila. Kaj si tadaj vmisli? Na misel mu pride, da bi mu bilo morda mogoče, že to leto šole dokončati. Prosi torej, in dovoljeno mu je, zajedno predmetov tretjega in četrtega leta se učiti, in konec šolskega leta 1807. je bil že, dasiravno samo 23 let star, osmi dan novembra, od rajncega Goriškega škofa, grofa Inzaghy, za mašnika posvečen.

V.

Gospod Jožef Šturski kaplan. Težavnost te službe.

istihdob je bilo veliko pomanjkanje duhovnih pastirjev, zato je bil gospod Jožef precej potem, ko je slovesno odpel svojo prvo ali novo mašo, od svojega škofa za samostojnega kaplana v Šturje poslan. Po navadi se mladi duhovni, ko se izšolajo, h starejšim duhovnikom, posebno k fajmoštrom pošiljajo, da se od iskušenih duhovnikov vodjeni v skerbi za duše in duhovnih opravilih vadijo. Zato je on sam večkrat poplej tožil, da je takrat tako mlad, komej iz šol pridši, že moral sam biti, kar mu je službo še težavniši delalo; zakaj gosp. Fegic, Ajdovski kaplan, kateremu je bil priporočen, je bil že star, in ni mogel dosti kej. Če ga je v kaki zadevi gospod Jožef kej po-

prašal, mu je po navadi ta gospod odgovoril: “ *le-
 „ ge rubrum, ut intelligas nigrum.* „ Iz tega se
 lahko spozna, da mu ni mogla biti služba ondi ravno
 lahka, dokler ga ni lastna skušnja kej več zbrih-
 tala. Ali vse težave niso gosp. Jožefa nič prestra-
 šile. Bogu se je priporočil, in čversto se dela lotil
 v Gospodovem vinogradu. Posebno skerben je bil
 v spovednici in na leci. Vraže je odpravljaj in
 ljudstvo s čisto resnico sv. evangelja pasel. Hmalo
 ga je cela Ipavska dolina enoglasno hvalila, da je
 pridigar, kot nobeden drugi. Zakaj v Logi pri Materi
 božji je večkrat o shodih pridigal. Mnogo dobrega
 je on v Šturji storil, mnogo tudi prestati imel, po-
 sebno ker je ta vas na velki cesti, in je tadaj v
 žalostnih časih francozke vojske veliko terpela. Po-
 gostoma je rajniki gosp. Jožef meni od težav tistih
 časov pripovedaval, ter pravil, kako previdno se je
 bilo treba v vsem zadržati, da si je človek neo-
 giblive težave sej enokoliko polajšati mogel. Posebno
 težavno je bilo takrat, ko je francozko vojska ondi
 en čas ležala. Francozi so od Šturcov terjali veliko
 denara; kaplan Jožef bi bil imel, se mi zdi, dve
 sto goldinarjev za svojo osebo odrajtati. Ker pa ni
 tolikajn premogel, mu deset mož vojakov v farovž
 pošlejo, dokler bi plačal. “ Po sreči „ — je pravil
 on — “ sim bil znan z oficirjem, ki me je rad
 „ imel; on mi je dobre ljudi v hišo poslal, da mi
 „ niso veliko nadlege delali. Hmalo po tem so šli
 „ francozi iz dežele, in jaz sim bil rešen, akoravno
 „ nisim vinarja plačal. „ — O drugi priložnosti so
 se ga bili francozki vojaki lotili, ker so hotli, da

naj jim gre pomagat ranjene vojake nositi. On se jim stavi, rekoč, da je dušni pastir te soseske, da ima sam bolnike, ki jih zapustiti ne more itd. Vojaki niso hotli nič slišati, so ga že hotli s silo sabo gnati, kar pride po sreči zraven en francozki oficir, ki ga je iz te sitnosti rešil.

Ali te nevarnosti niso bile še nič proti drugi nevarnosti, ki jo je gosp. Jožef tukej srečno pre-stal. Ondi, posebno pa v sosednem kraju, ki se Ajdovšina kliče, je bilo več gospode, kateri so našega gosp. Jožefa večidel radi imeli, ker je bil v tovaršii rad vesel in živečen. Kadar koli so kako pojedino imeli, so tudi gospod Jožefa povabili. On ni mogel odreči. Pri takih obedih se večkrat reči kvantajo, ki bi se govoriti ne imele; se večkrat lahko čez navado jé ali pije, in tako dalej. In ako bi nič družega ne bilo, duhovnik dragi čas zatratil, ktereга bi imel bolj koristno porabiti za se in za sebi iz-ročene duše. Gospod Jožef je to dobro vedil, in občutil, in zatorej je silno nerad se v take tovaršije spuščal, in ni nič bolj serčno zelel, kakor, da bi mogel z lepim iz teh sitnost se potegnuti. Kar je želel, se mu je tudi zgodilo. En dan pride domu od takega obeda; pridejo ga klicat h enemu bolniku verh Šturia na goro. Gospod Jožef gre; ali ta huda hoja mu je uzrokovala merzlico; zato so mu zdrav-niki svetovali, se drugom prositi, kjer ni tako te-žavnih potov. To mu je bilo ravno prav; da prošnjo v tem smislu na škofijo, in dobi drugo in ložej službo v Nabrežini, potem ko je tri leta bil za kaplana v Šturji.

G. Jožef, kaplan v Nabrežini. Se soznani in sprijatti z grofom Raim. Turnom. Skerbi za svojega brata.

pomladi 1810. leta pride v Nabrežino ki je blizo Devina (Duino) na Teržaški cesti, kjer je z veliko hvalo sebi izročene duše druge tri leta pasel. Kakor poprej v Šturji, tako je zdaj v Nabrežini in po celem Krasu začel sloveti ko naj boljši pridigar. Pervo pridigo, ki jo je imel po nastopu te svoje nove službe v Nabrežini 6. dan maja ravno omenjenega leta, kateri dan je bila druga nedelja po veliki noči, najdemo še med rokopisi njegovimi, ki so po njegovi smerti nam ostali. *) Žalibog, da nimamo od njega več popolnoma izdelanih ogovorov, gotovo bi lepo zbirko izverstnih pridig v njih imeli. Zakaj, ker so precej po celem Krasu začeli vsi govoriti od silne zgovernosti gosp. Jožefa, so ga tudi po navadi pri vsih shodih hotli za pridigarja imeti; drugi duhovniki so potem ga prosili, da naj jim svoje o takih priložnostih spisane pridige ali posodi, da si jih prepíšejo, ali da naj jim jih da; tako se je zgodilo, da je malo vsih teh pridig pri njem doma ostalo.

Med občudovavci njegove zgovernosti je bil tudi takratni Devinski grof, učeni Raimund Turn.

*) Glej zdolej pridigo za drugo nedeljo po veliki noči, od dobrega gorzrejenja mlajših.

Kadar je bil kak poseben praznik ali shod, kamor je tudi grof prišel, je grof vselej gosp. fajmoštra, ali komur je šlo, prosil, da naj se da pridiga našemu gosp. Jožefu, ker ni on nobenega raji poslušal, kot njega. Imel ga je namreč v časti tudi zavoljo njegove posebne učenosti, ktera ga je med vsimi ondašnjimi duhovniki odlikovala. In gosp. Jožef tudi je kej veselja vžil, ko je v gosp. grofu moža dobil, s katerim se je zamogel o učenih predmetih pogostoma pogovarjati. Devinski grof Raimund je bil kej velik prijatelj starih slovečih rimskih pisateljev (klasikov), zatorej se je tudi on veselil v gosp. kaplanu Jožefu dobiti moža, s katerim se je zamogel v tej reči pogovarjati. Zakaj gospod Jožef Stibiel je od nekdanjihovih spisov rad prebiral, in pri tej priložnosti je z blagim grofom vred večkrat po cele ure s prebiranjem Cicerona, Suetonia, Virgilia, Horacia itd. se razveseljeval. V ta namen je pogostoma on v bližnji Devin h grofu hodil, in tudi grof sam je velikokrat v Nabrežino se podal, da se je s svojim ljubim gosp. kaplanom prijateljsko pogovarjal. Gospod Jožefu je pa tudi, kakor smo že zgorej omenili, čista latinska beseda tako gladko tekla, da ga je bilo veselje li poslušati. Razumel pa je tudi, prav gladko govoril in pisal nemško, taljansko, laško ali furlansko, in, kar se že tako vé, slovensko.

Ker ga je Devinski grof tako silno rad imel, ga je bil tudi že namenil za Devinskega fajmoštra in dekana, ker je tačasni fajmošter gosp. Dieringer, bil že zlo v letih. Ali Bog je z gosp. Jožefom bil nekaj družega namenil.

Jožef Stibel, kakor smo že zgorej omenili, je bil svojega očeta pregovoril, da je dal še družega sina Jakoba v šole, za česar voljo je tudi Jožef iz Gradca v Ljubljano prišel, dalej se učil, da je za brata skerbel, in da, ker sta vkupej stanovala in jedala, je manj se potrosilo. Jakob je marljivo se učil, in nadjati se je bilo, da bo z naj boljším uspehom in s pohvalo se enkrat izšolal. Ali kakor vsakdo vé, k temu je treba mnogo evenka; stariši so po vojskah mnogo svojega premoženja zgubili, in se jim je vperalo; gosp. Jožef je bil torej prisilen, v svoj aržet globoko segati, da je bratu v šoli pomagal, iz šol ga pa nazaj domu vzeti ni pustil, posebno ker je bil že do viših šol se srečno popel. V Nabrežini je imel že dobro službico, tako da en gospod kaplan za se lahko shaja; toda za Jožefa, ki je hotel skrbeti tudi za veliko obetajočega brata svojega, je bilo vender nekaj premalo. Zastran tega si je želel drugo še boljši službo. Z ugodnim soznanjem z gori imenvanim grofom je bil prišel že v vožji zvezo s svojim višim pastirjem, in to je veliko pripomoglo, da je potem, ko je za Planino se prosil, jo tudi dobil.

VII.

Je prestavljen na Planinsko kaplanijo. Oboli. Nevarnost. Se pripravlja za eno farno. Njegov poklic v Semenište.

o je tri leta kaplan bil, od vsih svojih dušic ljubljen in spoštovan, kakor tudi od zemljiškega Gospoda, grofa Raimunda Turna v Nabrežini, je v žalost soseske, kateri je dozdej služil, ali v veselje Planincov, svojih rojakov, Nabrežino popustil, in se na svojo novo kaplanijo, v svoj domači kraj preselil. Da je tukej v svoji domačii med svojimi rojaki, kateri so ga od mladih let že poznali, z ravno toliko gorlivostjo, marnostjo in zvestostjo v vinogradu Gospodovem delal, posebno v spovednici in na leci, ni treba da vnovič povem. Vse ga je tudi tukej rado imelo, njegov fajmošter in dekan v Ipavi, rajniki gospod Franc Štekar, njegovi sodrugi in sodelavci v Gospodovem vinogradu, in ves ljud. Zato je pa tudi vse serčno žalovalo, ko so vidili, da Jožef na enkrat opéha; huda bolezen se ga je bila tukej lotila, tako da je on sam, in vsi drugi že menili, da se mu konec življenja bliža; toda to je bila li božja milostiva roka, ktera večkrat svoje zveste služabnike s terpljenjem in nadlogami obiskuje, da si zasluženje za večno življenje s poterpljenjem nabirajo. Jožef ozdravi, ker ga je skerben zdravnik previdno vedil zdraviti, in tadaj se je vnovič z enako gorečnostjo zamogel spet vsega dati svojim svetim dolžnostim. V to bolezen ga je veči del neka nesreča njegove

domače hiše pripravila, in ker je bila zdajci nesreča odvernjena, je tudi on ložej se okreval.

Ene reči še ne moremo zamolčati, ki se je bila našemu Jožefu v Planini prigodila, ker se tudi drugod kej enakega več drugim duhovnikom lahko primeri, zato da, kdor to bere, se zamore iz tega kej učiti. Vsi so namreč gosp. Jožefa kej radi imeli; in bila je tamkej ta navada: kadar je kaplan li iz hiše šel, so ga vsi v svojo hišo klicali, ga tudi v klet peljali, in mu naj boljšega vina ponujali, (imajo pa tam, kakor je dovolj znano, posebno dobre in žlahtne vina). On ni mogel vselej tim dobrim ljudem tega veselja in te časti odreči, ter je tu pa tam vina pokušal — ali reči se pa mora, da ga ni nikoli nobeden pijanega vidil. En malo dobre volje pa je večkrat bil; pa že to je bilo morda preveč; njegovi nasprotniki ali zavidlivci, ki jih je imel, kakor jih vsak gorliv spolnovavec svojih dolžnost po navadi ima, so mu začeli oponašati, in ga tudi obrekovati, da je pijanec. Dolgo ni gosp. Jožef od takih hudobnih govoric nič vedil; po sreči pa ga je gosp. fajmošter in dekan, njegov velik prijatelj, enkrat prijazno opomnil, in rekel, da naj se varje, da ne bodo hudobni jeziki priložnosti imeli, kej takega od njega govoriti. Te prijazne besede, za ktere je bil rajnki gosp. Jožef svojemu tačasnemu gosp. fajmoštru vedno iz celega serca hvaležen, kakor spričuje tudi to, da je v zadnjih letih svojega življenja mladim duhovnikom večkrat to prigodbo z ginjenim sercom sam pripovedaval, zato da bi tudi oni se vselej vsake take priložnosti ložej varovali; te prijazne besede

gosp. fajmoštra, pravim, so tako dober utisk zapustile v njegovem blagem sercu, da, ki se je poprej že vselej varoval, da ni nikoli čez potrebo pil, je potem vselej se ga toliko bolj varoval, in je prav zmerno in trezno živel.

Kakor je Jožef poprej v Nabrežini skerbela za svoje vedno večji duhovno izobraženje, tako tudi v Planini ni uka zanemarjal; ponavljal je marno, kar mu je bilo v duhovskem stanu vediti in je v letu 1817. avgusta mesca se izpraševanju podvergel, v katerem je popolnoma dokazal, da je tudi za faro goden. Pa še ni imel priti na faro, poprej ga je čakalo drugo polje, da bi ga odelaval.

Zgorej že smo povedali, da v Gorici ni bilo tistihdob bogoslovskih šol. Korel Mihael grof Attems, prvi Goriški nadškof od leta 1751. do 1774. je bil v letu 1756. vstanovil večji del na svoje lastne stroške v Gorici za svojo škofijo eno duhovnico ali semenišče; ko je pa cesar Jožef II. po svojem cesarstvu več samostanov in drugih cerkvenih zavodov (institutov) odpravil, je tudi semenišča, ki so jih posamezne škofije imele, zapreti ukazal, in je, kakor je iz zgodovine tistih časov znano, v večih mestih velike semenišča napravil za mnogo škofij vkupej, ki so se klicale "*Seminaria generalia.*", Tako velike semenišče za štajarsko, koroško, krajnsko, in primorsko je bilo v Gradcu. Gorica tadaj ni imela več od tistih časov ne semenišča, ne bogoslovskih šol. Semeniško poslopje v Gorici je vojaštvo na se bilo spravilo, da so v njem vojniki stanovali, in naposled se je spreobrnilo v vojaško

bolnišnico, in tako je ta stvar ostala do leta 1817. Pod blagim vladanjem cesarja Franciška I. je bilo to poslopje 1818. leta sopet cerkvi povernjeno, popravljen in primerjeno novemu namenu, to je, da bi zopet bogoslovci v njem zamogli stanovati. O vahtih 1818. so se imele tudi vnovič začeti bogoslovške šole v njem, zato je bilo treba skerbeti za priprave učitelje. Kjer je takih še malo bilo, ki bi bili zamogli precej bogoslovske predmete predavati, so tudi neki korarji Goriški prevzeli začasno učiteljske stolice, za ktere se niso mogli koj učitelji imeti. Med malim številom tistih, ki so bili precej v začetku godni, se tega važnega dela lotiti, je bil enoglasno od vsih spoznan naš gosp. Jožef Stibel. Tačasni škofoyski namestnik (vicarius generalis) in kancler, gospod Matija Godina, je torej Planinskemu kaplanu pisal, da naj o vahtih 1818. se v Gorici znajde, da bo prevzel stolico pastirstva, ter da naj se pripravi na očitno spraševanje iz tega predmeta. Gosp. Jožef Stibel, vedno pokoren višim naredbam, stori, kar mu je bilo rečeno, se podverže izpraševanju iz duhovskega pastirstva, in komej je preteklo pol leta, da je bil tudi na Dunaju za pravega učitelja poterjen. Na njegovo mesto je v Planino prišel njegov brat gosp. Jakob, kateri je malo popred se bil s častjo izšolal, pri njem v Planini slovesno svojo novo mašo odpel, in potem v farni cerkvi sv. Ignacija v Gorici za kaplana služil. Ali tudi on je kmalo za svojim bratom Jožefom v Goriško seminische poklican bil. Med tem je namreč za škofa v Gorico prišel prečast. gosp. Jožef Walland, ki

je oba Stibiela še iz šol dobro poznal, ter tudi vedil, da ne more lahko boljših učiteljev od nju dveh dobiti. Novi škof so gosp. Jakobu Stibielu koj v Planino pisali, da ima tudi on prevzeti stolico cerkvene povestnice in cerkvenega prava v Goriški duhovščnici, kar je ta gospod še do te dobe. Tako je dobila naša Goriška duhovščnica dva verla učena brata, ki sta se jako vselej obnašala, in kterima je cela škofija veliko hvalo dolžna.

VIII.

V Seminišču preobložen z deli oboti; popotuje po Laškem; oboti vnovič, in zato gre zopet duše past — ko fajmošter v Černičah.

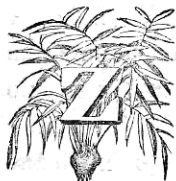
Gospod Jožef Stibel, sadaj profesor pastirstva, ni nikdar mislil, da ga v Goriški duhovščnici tolike težave čakajo, kakor so ga zadele. On je imel vsak dan po dve uri v šoli pastirstvo prednašati, in zraven tega je bil prisiljen, v pomanjkanju drugih učiteljev in dušnih oskerbnikov, vsaki teden po več ur sveto pismo vsem bogoslovcom razlagati (exegesis); in pol leta je nadomestval duhovnega vodja ali Spirituala, ker se ga še ni imelo; da bi bil tudi v tem svoje dolžnosti saj nekoliko spolniti mogel, je moral večkrat kak ogovor (exhortatio, meditatio) na vse bogoslovce imeti, in pa jih liturgike učiti. Kdo ne vidi iz tega, da je moralo toliko opravil tudi naj čverstejšega pobiti. Zatorej ni čuda,

da je gosp. Jožef Stibiel, ki je večkrat po cele noči prebedil, da se je ali za šolo, ali za ogovor na zbrane bogoslovce, ali za liturgiko, ali k razlaganju sv. pisma pripravljaj; ki je tudi med gospodi, ki so za semenišče neposredno skerbeli, marsikakega nasprotnika, ali zavidljivca imel, pod težo tolikih trudnih del obležal, in v hudo bolezen padel. Konec šolskega leta je o času šolskih praznikov tadaj prisilen bil, se na popotvanje po Laškem z drugimi prijatli podati, kar mu je tudi tolikaj koristilo, da je nastajoče drugo šolsko leto z novo močjo in čverstobo zamogel svojo stolico spet prevzeti. Pervo leto, in nekaj tudi še drugo leto je on za svojo šolo tiste izverstne spise pastirstva napravil in vredil, kateri služijo še do današnjega dne za podstavo pastirstvenih pravil, ki se v Goriškem našem semenišču učijo. Ali bolezen, ktero je pervo leto imel, se ga je kmalo vnovič lotila, ter ga na zadnje prisilila, se šolam odpovedati, in nazaj na deželo se podati, kakor je bil popred vaju, duše past. Zdelo se je tudi, da je njegov škof mu tudi nekaj zameril njegovo veliko odkritoserčnost in gorečnost, s katero je eno, akoravno ne krivo, mnenje v bogoslovskih zadevah proti njemu stanovitno in neprestrašeno terdil. Škof je tadaj privoljil v njegovo prošnjo, ki jo je pismeno mu dal, da bi se na Črniško faro poslal, ki ravno takrat ni več fajmoštra imela. Zakaj dotačasni fajmošter gosp. Anton Dellafior, je malo prej umrl. Ko postane Črniški fajmošter, popusti svojo stolico 17. junija 1822. ktero je za njim čast. gospod Peter Filley, sadajni korar Goriške metropo-

litanske cerkve prevzel. On pa je 30. dan mesca junija 1822., potem ko je skorej štiri leta bil profesor pastirstva, za fajmoštra in dekana v Čer nič e prišel, kjer ga je njegov stari prijatelj, rajnik gosp. Franc Štekar, Ipavski fajmošter in dekan, ljudstvu predstavil ali inštaliral.

IX.

*Gosp. Jožef, Čer nič ki fajmošter in dekan, poseben šolski prijatelj.
Zato ga sam svitli cesar pohvali.*

velikim veseljem so Čer nič ani svojega novega gosp. fajmoštra, silno učenega Jožefa Stibiela prejeli, in so se tudi po pravici njegovega vhoda veselili, zakaj on je celi okolici tisti veliko dobrega prinesel. Da li kej malega od njegovega neumornega delovanja v Čer nič ah povem: on je vsako nedeljo in vsaki praznik brez izjema božjo besedo z vso sebi navadno gorečnostjo oznanoval, ter si prizadeval marsikaj napačnih navad in vraž med ljudstvom odpraviti, posebno pa povelja in ukaze svojega škofa, katerim so se nekteri izmed njegovih farmanov vstavljali, natajko spolnovati, in kar je še več, nasprotnike prepričati od njih potrebe in koristi.

Kdor je kedaj po cesti, ki pelja iz Gorice proti Ljubljani skozi Čer nič e, popotval, vé iz lastne skušnje, da je okoli Čer nič po navadi mnogo beračev in prosjakov na cesti, starih in mladih, večkrat

tudi takih, ki se ne sramujejo na cesti beračiti in v resnici potrebnim milodare krasti, dasiravno niso tolikajni potrebni. Posebno otroci kakšinkrat ondi popotnika prav za prav obsujejo in po četertinko ure za njim tekajo, dokler jim popotnik hočeš nočeš kej poda, da se jih reši. Tako večkrat res nesramno prosjačenje se ni kej dopadlo našemu gosp. fajmoštru, posebno take dni ne, ko so bili ali v Černičah, ali v okolici shodi, ali ko je gospoda iz mesta ga obiskavat prišla. Kaj stori naš gosp. Jožef? — Očitno in posamezno svoje uboge farmane poduči, kaj se spodobi, kaj se ne spodobi; nevredne prosjake ostro pokara, zares uboge pa, posebno nekatere dni, k sebi v farovž skliče, in jim nekej v denarju, nekaj v živežu podari. Na ta način res da ni popolnoma vsega dosegel, kar je želel, ali vendar mu je še clo od gospojske pismena zahvala prišla, da je znal s svojim modrim zadržanjem nekoliko tisto nadležno beračenje vstaviti in odpraviti.

Ali ena reč mu je posebno skerb dajala, in ta je bila šola. V Černičah ni bilo šole, in ljudstvo tudi ni hotlo nič od šole vediti. Usmilili so se blagoserčnemu fajmoštru ljubi otročiči, ktere je zmirom iz serca ljubil, kamor je koli prišel, ko je vidil, da v nevednosti rasejo, ko bi se vendar tako lahko kej koristnega navadili. Kaj stori on? Okoli sebe si zbira Černiške otroke že koj prvo leto, jim nakupi sam iz svojega potrebnih bukvic, in kar je bilo scer treba in se loti jih sam učiti slovenskega in nemškega branja, in družih reči, ki se po ljudskih šolah učé, akoravno je kot fajmošter imel vedno mnogo

opraviti, in kot dekan vedno mnogo pisarij, kakor je znano. Nobena težava ga ni mogla vderžati, da bi ne bil otrok učil, ker si je mislil, in tudi pravil, da hoče naj poprej starše previzati, koliko dobrega sadú prav vredjena in vodjena šola donáša, zato da bi potem jih primoral, eno šolo vstanoviti, ki bi celi soseski koristila. Konec leta napravi očitno in slovesno izkušnjo (examen), in da bi svoj namen še gotovejši dosegel, nakupi zopet iz svojega lastnega nekaj šolskih daril za pridniši otroke, povabi nekaj gospodov iz drugih krajev, in še clo samega vikši ogleda šol cele škofije, preč. gospod Valentina Staniča, ki je pa zdaj že v večnosti. Vsi so se čudili napredku, ki so ga njegovi ljubi šolarčeki v tako kratkem času bili storili, in gosp. vikši ogleda mu je potem uradno zahvalo poslal za njegov v resnici nesebični trud. Ta izid, je tudi njemu bil nov spodbadek, še na dalej šolo imeti, posebno pa ker so mu zdaj že sami starši tistih otrok, ki jih je učil (imel pa jih je 50 otrok obojega spola precej prvo leto v šoli), naravnost pravili, da zmirom bolj spoznavajo, kako koristna pa tudi potrebna se jim šola zdi, ker vidijo, da so otroci, od kar k njemu v šolo hodijo, dosti bolj mirni in uboglive, kakor so poprej bili. To ravno je bilo, kar je on želel; ko je tadaj svoje farmane prepričal od potrebe šole, jih je začenzal napravljati in priganjati, da bi morali eno redno šolo napraviti, poslopje za to odločiti posebno, in za dohodke enega učitelja poskerbeti, "zakaj," — jim pravi — "jaz, dokler sim zdrav in močan, sim vedno pripravljen, ka-

„kor sim do zdaj delal, vaše otroke po mogočosti
 „učiti; ali jaz ne bom vedno pri vas, ali pa ute-
 „gnem zboleti in vpešati. Kdo bo tadaj vam otroke
 „učil? „ — Take in enake besede jim je več-
 krat ponavljal, dokler jih je napravil, da so bili
 konec tretjega leta vsi za šolo vneti in za učitelja
 tudi poskerbeli. K temu jih je on posebno s tem pri-
 pravil, da je dobrega mladega učitelja sam si osker-
 bel, mu nekej časa stanovanje, jed in vso postrežbo
 iz svojega dal, in sosesčani, viditi fajmoštrovo ne-
 samopridnost, so potem toliko rajši obljubili, potreb-
 ne dohodke učitelju zagotoviti. Tako je bila osno-
 vana šola v Černičah, ki še do današnjega dne stoji.
 Kdor zdaj v Černiče pride, vidi prav blizu cerkve
 pod cesto čedno poslopje, ki služi za šolo in uči-
 telju za stanovanje: spominek, bi djal, rajncega
 gosp. Jožefa Stibiela. In kakor je v Černičah šoli
 na noge pomagal, tako je tudi veči del njegovemu
 prizadetju pripisati, da je v Ipavskem svetem Križu,
 v njegovem dekanatu, šola bila vpeljana. Te Stobie-
 love zasluge za ljudske šole so bile tudi od viših
 duhovskih in deželskih vredno spoznane. Prečast.
 gospod Jožef Walland, Goriški škof, je v tem času,
 ki je bil gospod Jožef Stibel v Černičah fajmošter,
 in se, kakor smo ravno vidili, za blagor sebi izro-
 čenih duš nevtrudljivo poganjal in skerbel, to je, po
 leti 1824. ta del svoje škofije obiskal, in vsled
 tega na rajncega svitl. cesarja Franciška I. pisal,
 ter mu v tem pismu poimence kot šolskega podpi-
 ratelja našega gosp. Jožefa Stibiela pohvalil. Svitli
 cesar so na to vlastnoročno podpisan list škofu po-

slali, ter mu rekli, gosp. Stibieliu v cesarjevem imenu se pismeno za ta njegov trud zahvaliti. — Pa kaj bom več od Stibelovih zaslug za Čerliško faro in dehantijo govoril? K čemu bom oménil častne naloge, ki jih je od preč. škofa in od c. k. kresije dobival v zadevah boljšega vredjenja Kamniške fаре? Žadosti je, da še povém, da je bil od višjega mesta povabljen, da naj tudi on svojo prosbo poda za izpraznjeno mesto šolskega vikši oglеda v Teržaški škofii, ktero službo je pa vender li en drug, in scer gosp. Mešutar, prejel, ki je zdaj v visokih službah na Dunaju.

X.

Gospod Jožef pride za fajmoštra in dekana v Ločnikih, najde veliko sovražnikov; njegova krotkost.

o je s smertjo gosp. Vincenca Marusiča, Ločniškega fajmoštra in dekana, bilo izpraznjeno njegovo mesto; je preč. škof, ki je hotel svojega ljubega Stibiela nekoliko za ves njegov trud plačati, precej nanj pomislil posebno, ker je sam gosp. Stibel že 23. febr. 1827. na škofijo prošnjo dal, da bi ga na ložej službo preložili, ker je tudi v Čerliškah bolehal, in služba v Čerliškah je zanj enmalo pretežavna bila. Osem mnogo zaslužnih gospodov je za Ločnik prosilo, in vse je prekosil Stibel. Sedmi dan julija je bil imenovan Ločniški fajmošter, in 17. ravno tistega mesca investiran.

Zdaj je tadaj od leta 1827 do 1848 v Ločniku, krasnem kraju blizu Gorice, na desnem bregu Soče, Gospodov vinograd obdeloval, veliko se trudil, veliko napotlejev odstranoval, ki so se mu od več strani postavljali: neprestrašen se je vsem nasprotnikom rešnice in pravice ustavljal, tako da se mora reči, da celo njegovo življenje v Ločniku ni bilo družega, kot vedno borenje s sovražnimi močmi. Nasprotna mu je bila gospoda teh krajev, ker se jim ni priklanjal in prilizoval; gosp. Jožef je bil odkritoserčen slovenec, kar jim ni dopadlo. Nasprotno mu je bilo nekaj časa ljudstvo, ker mu ni pripuščal, da bi nekatere spačene navade se še dalej obderžale; nasprotni so mu bili nekteri duhovni, ker jim je skerbno na perste gledal; nasprotni so mu bili, bi djal, vsi, ker je bil Slovenec, ali kakor so oni pravili, šklať. Kako hude nasprotnike je tukej imel, se zamore uviditi iz sledečega. Enkrat se je v svoji kočii čez veliko planjavo peljal, kjer ni bilo poti poznati. Tadaj popraša enega ravno tam stoječega Ločničana, na ktero stran mu je obrniti, da ne bo na grabne zapeljal, kar mu ta pošteni mož koj pové. Ali drug Ločničan, ki je bil to zapazil, ga je potem hudo ozmerjal, rekoč: " Zakaj „ si mu neki pot pokazal? Reči bi mu imel, da „ že prav gre, zato da bi neprevidoma v graben „ zašel in se morda pobil! „ — O drugi priložnosti, ko je gosp. fajmošter ravno na vratih globoke kleti stal, ga je hotel nekdo že suniti, da bi ga notri prekucnil. — En drug krat so mu od vsih zvonov, razun enega, zamelje ali žvenkelne pobrali.

V letu 1847. o pusti so mu hram in senico zažgali itd. itd. Nočemo tukej osebno njegovih nasprotnikov imenovati, ker bi utegnuli s tem enega ali drugega še živečih neugodno dregnuti; samo to po lastnem prepričanju rečemo, da se je rajnki gospod Jožef scer res zamogel v kaki reči (po naši slabi pameti soditi) kej malega pomotiti, posebno ker ni še dovolj svojih zvitih nasprotnikov poznal (ali kateri človek, naj si bo on kdor koli, zamore z mirno vestjo reči, da se ni nikoli zmotil?), da pa je večidel on prav imel, in da v vsem tem je njegov namen bil vselej svet, vselej hvale vreden, nam spriča celo njegovo poprejšno življenje, in zamoremo tudi dokazati. In kako zmerno in poterpežljivo je on v zavesti, da je vselej svojo dolžnost storil, tudi naj večji razžaljenja prenašal! Pisatelj tega sestavka je bil sam priča enkrat, ko ga je nek neotesanec očitno na cesti pred ljudmi hudo zasramoval, ter se podstopil že kamnje pobirati, da bi vrednega gospoda kamnjal, ter okolistoječe nagovarjal, da naj tudi oni za kamnje zgrabijo, in jih na svojega fajmoštra veržejo in gospod fajmošter Stibel so krotko in tiho, kakor nedolžno jaguje, ki ust ne odpre, memo šli, kakor da bi se nič ne bilo prigodilo. (Omeniti moramo tukej, da so bili vpričo tudi komunski ali, kakor se jim pravi, priseženi možje!). Tudi niso, dasiravno bi bili lahko, in po vsi pravici terjali, da naj se tisti hudobnež štrafa. Tako krotak in prizanesliv je bil gospod Jožef.

To lepo lastnost so na njem še clo njegovi naj zlobniši nasprotniki spoznati bili prisiljeni. Bil je

namreč en čas, ko so njegovi sovražniki v vasi mu silno velike nadloge delali. Šli so še tako daleč da, ko se jim je en večer zdelo, da bi utegnul fajmošter biti že v postelji, skoz okno na njegovo posteljo vstrelijo. Po sreči pa njega še ni bilo v spavnico. — Prigodi se pa kmalo po tem, da žena naj hujšega njegovega nasprotnika hudo oboli. Drugi sosesčani so o taki priložnosti radi gosp. fajmoštra poklicali, ter ga tudi večkrat prosili, da bi jim kočijo posodil, da pojdejo po zdravnika v bližnje mesto. Ta mož pa se je dolgo opotavljal, ker je dobro sam spoznal, in vest mu je očitala, kaj in kako se je s svojim hudobnim zadržanjem proti svojemu fajmoštru pregrešil. Ali — sila kola lomi, pravi prigovor; — ves pohleven pride na zadnje k fajmoštru, in plaho poprosi, da bi smel njih kočijo vzeti zato da bi po zdravnika šel v mesto; on se vé da si ni skorej družega na to prošnjo pričakoval, kakor da bo fajmošter prav hudo nanj zarezal — ali, kako se pač začudi, ko vidi, da se mu fajmošter ves prijazen skaže, od prejetega razžaljenja kar ne čerhne, temuč ga še obžaluje, da ga sadaj taka nadloga tare, mu precej kočijo s svojimi konji vred da, da je v mesto šel zdravnika iskat, in zraven tega mu še nekej v gotovem denarju našteje, da si je zamogel pripraviti, kar je bilo bolni ženi potrebno, ter mu še vsak dan, dokler je žena bolna ležala, iz farovža dobre krepke juhe pošilja. Ta krotkost in prizanesljivost gosp. fajmoštra je tega njegovega zlobnega nasprotnika tako v živo ginila, tako silno omečila, da se je zjokal, ter potem večkrat drugim sosesča-

nom pravil: "Kako je bilo pač mogoče, da sim jaz
 „ tako usmilenega gospoda zamogel enkrat sovra-
 „ žiti! „ — In ko so drugi fajmoštrovi nasprotniki
 ga zopet o drugih priložnostih dražili in nagovar-
 jali, da naj jo z njimi potegne, in jim pomaga
 ga černiti in tožiti, jim je po navadi odvrčal:
 „ Jaz bi moral biti sama hudoba, ko bi li zinil
 „ zoper gospod fajmoštra. Bil sim res nekdej nji-
 „ hov naj hujši nasprotnik; gospod fajmošter so to
 „ dobro vedili, in vender namesti mi hudo s hudim
 „ poverniti, so mi v moji veliki sili z veseljem
 „ pomagali. In, ali hočete, kali, da jim bom sadaj
 „ tako nehvaležen? Ne, dokler bom dihal, ne po-
 „ zabim njihovega krotkega in usmilenega serca! „
 S takimi in enakimi besedami je ta mož nagajivce
 odpravljjal, ki niso prijenjali do zadnega zdihleja
 svojemu krotkemu dušnemu pastirju zabavljati. Pa iz
 te prigodbe vidimo tudi, da je rajnki gospod Jožef
 med svojimi farmani vender vselej tudi dobromi-
 slečih duš imel, tako da se je po pravici tolažiti
 smel z apostelnovimi besedami: "preganjanj
 „ bodo, kateri hočejo pobožno živeti v
 „ Kristusu Jezusu. 2 Tim. III, 12.

XI.

Zakaj je imel toliko nasprotnikov?

ako je pa mogoče, da tako krotak in ljubezniv mož je imel tolikajna nasprotnikov? Na to vprašanje najdeš, ljubi bravec! odgovor deloma že zgorej; na dalej pa še tukej pristavimo, da je to od tod še posebno izviral, ker je bil natanjčen in zvest v spolnovanju svojih vsestranskih dolžnost in v dopolnjenju viših ukazov. On je nekej nepristojnih navad, ki so se bile v cerkvene znotrajne in zunanje zadeve vrinile, s krepko besedo grajal, in s krepko voljo in neprestrašeno odpravljaj, kar mu je bilo precej od začetka več nasprotnikov napravilo. On pa za vse njih klevetanje ni nič kej porajtal, ker si je vedno mislil: Bolje je ubogati Boga ino cerkev, kakor pa spačeno voljo ljudstva. On je vdrugič, naj velja kar hoče, hotel tudi tukej v Ločniku šolo vpeljati, ker je tistikrat ni še bilo, in do mesta je dobro uro hoda, kjer so očitne šole. To njegovo nesebično, marveč težavno prizadevanje mu je serca večidel vsih premožniših (s hvale vrednimi izjemi) odstranilo. Kak upor so mu ti šolovragi stavili, se zamore že iz tega zapopasti, da so bili med njimi clo scer učeni in v visokih deželskih službah postavljeni možje, kateri so skorej celo sosesko zoper fajmoštra takrat spuntali. Eden izmed njih je bil, ki si je upal terditi, da šola nevednega kmeta li še bolj popači, ali da se njegovih lastnih besed

poslužim: „ *Schola est locus miseriae, ubi nullus
 „ ordo, sed sempiternus horror inhabitat.* „ — On
 je, v tretjič, hotel za cerkev boljše skrbeti, kakor je
 bilo do tistihdob skerbjeno. Vidil je namreč, da ima
 cerkev lepo premoženje in dovoljne dohodke za
 svoje potrebe, pri vsim tem pa ni bilo v cerkvi
 skorej nič viditi in zraven tega so bili še dolgovi.
 On si zatorej tako dolgo ni dal miru, dokler niso
 bili takratni ključarji odstavljani, novi namesto njih
 izvoljeni, zapisnik vsih dohodkov in troškov vpeljan,
 in ves odvečen denar v cerkveno kaso shranjen za
 neprevidene potrebe. Pri obračtu s starimi cerkvenimi
 ključarji se je najdlje, da je bilo več sto goldinar-
 jev v njihovih rokah, ki so jih cerkvi poverniti
 morali. S takim ravnanjem, katero je njegova dolž-
 nost od njega terjala, se je starim ključarjem in
 vsi njih stranki zameril. Pod novimi ključarji se je
 stan cerkvenega premoženja in cerkvenih dohodkov
 od dne do dne vidljivo boljšal, cerkev je lahko si
 potrebnih reči omišljevala, in vsako leto še kej pri-
 hranila, tako da je bilo leta 1845. čez tri taužent
 goldinarjev gotovega denarja v cerkveni kasi, s ka-
 terim se je tisto leto in leta 1846. in 1847. mnogo
 stvari v zlepšanje cerkve in v povikšanje slovesno-
 sti službe božje ob enem pripraviti in oskerbeti
 zamoglo.

*Gosp. Jožef neutrudliv pridgar — iskren Slovenec.
Skerbi za spodobno zaderžanje.*

akor smo vidili iz vsega, kar smo dozdaj od gosp. Jožefa povedali, da je bil v spolnenju vsih dolžnost skerbnege dušnega pastirja goreč in neutrudliv, tako je bil tudi cel čas svojega pastirovanja v Ločniku. On je, da li ni bil bolan, ali da li ni imel družih viših dolžnost, vsako nedeljo in vsak praznik brez izjemka božjo besedo s svojo navadno gorlivostjo in zgovornostjo oznanoval; pred poldnem pri velki maši je redno pridigo imel, popoldne pred večernicami pa je odraščeni lomil kruh kerščanskega nauka, in dokler ni imel kaplanov, (zakaj dolgo ni imel nobenega kaplana za pomagavca) je tudi otroke sam marljivo učil kerščanskega nauka, in scer v dveh jezikih, furlanskem in slovenskem. Mnogim ni to dopadlo, da brez prestanka prav vsak praznik in vsako nedeljo pridiga, to je, tistim ni to dopadlo, od katerih veljajo Kristusove besede: „Vi ne „poslušate besede božje, ker niste iz Boga“, Ian. VII, 47. Ker je vidil, kolikajn se zanemarija božja beseda, in ker je deržal za svojo naj svetejši dolžnost, božjo besedo vedno oznanovati, si je vselej po vsi moči prizadeval, jo prav oznanovati, in zavoljo tega si ni privošil še ne tako imenovanih bendimskih praznikov, ki so scer v mestu in okoli mesta pri naši duhovšini sploh v navadi.

Pri tem se je rajniki gosp. Jožef skazal tudi prijatla slovenščine. Dokler je še v šolah bil, ni nič slovenskega slišal, kjer se v tistih za slovenščino nezgodnih časih ni na to še mislilo ne. Ko je pa leta 1807. za mašnika posvečen moral ob nedeljah in praznikih po slovensko pridigati in kerščanski nauk učiti, je precej spoznal, kaj manjka. Omisli si hitro nekej boljših slovenskih knjig, in jih začne marljivo prebirati. Med temi je bilo Japelново sveto pismo. In ker je kot duhoven dolžan bil, brevir moliti, da bi psalme, ki so pogostoma težko razumlivi, zastopil ter tudi vselej vedil, kaj moli, je cel psalteri, to je, vsih sto in petdeset psalmov v slovenskem prevodu preberal, se jih več iz glave učil in po slovensko svobodno predelaval. V slovenščini se je potem vedno vadil, dokler ni prišel v Ločnik, kjer je veči del furlanov. Tukej je moral se bolj poprijeti furlanskega. Pa vender tudi tukej ni slovenščine popolnoma pozabil. Zdaj, ko to pišem, se v Ločniku (ako ravno je blizo ena četert soseske čisto slovenska) samo po furlansko v farni cerkvi moli, uči in pridga (samo o svetem rešnjem telesu, ko se cela fara shaja v Ločniku, se ima menda še slovenska pridiga). Posebno je obžalovanja vredna mladina, ki se v šoli in v cerkvi le v nji težko razumlivem furlanskem jeziku v naj potrebnšem podučava. Ali zdaj tudi Ločniški slovenski ložej s furlanskem shajajo, potem ko je že nekaj let vse samo furlansko.—Ali rajniki gospod je enako skerbel za vse sebi izročene ovčice, kakor za furlanske, tako tudi za slovenske. Ko je bil faro nastopil, je

hotel, da se ima po stari navadi zgodaj pri prvi maši po slovensko, pri velki maši pa po furlansko božja beseda oznanovati. Kar je bilo tudi prav, ker je vendar več na številu furlanov v Ločniku kot slovincov. Ravno tako se je učil tudi kerščanski nauk; prvi kaplan, ali kakor ga Ločničani imenujejo, gospod vikár, je učil furlanske otroke, drugi kaplan po slovenske; on sam pa je za odrasčene lomil kruh besede božje. Razun tega je bila o shodih cele fare, to je, velki petek zvečer pridiga od terpljenja Jezusa Kristusa, velko nedeljo popoldan od Njegovega veličastnega vstajenja od mertvih, in na svetega Rešnjega Telesa dan od naj svetejšega Sakramenta altarja po slovensko, kakor se je tudi pasjón na cvetno nedeljo po slovensko pel. Slovenski del fare je bil te stare navade kej vesel, in furlani tudi niso nič proti temu imeli, ker so slovencom to dobroto privoščili. In tako je bila ta reč do silne bolezní gospod fajmoštra Stibiela, šest let pred njegovo smertjo. Prvi kaplan namreč, ki je bil furlan, prav za prav Ločničan, in se mu je težavno zdelo, da mora pri prvi maši zmirom po slovensko pridigati, (zakaj slovenska beseda mu ni gladko tekla), je začenjál po časi opuščati to staro navado, in li po furlansko k ljudstvu izpred altarja govoriti. Gospod fajmošter ni mogel zavoljo hude bolezní te reči vstaviti; zakaj bolezní ta ga je bila tudi na duhu silno pobila, da ni nikdar več svoje poprejšne čverstobe, krepkote in živečnosti dosegel. Zatega voljo si je bil leta 1842. o vahtih tudi še enega mladega duhovnika za svojega osebnega po-

močnika sprosil od svojega vikši pastirja. Ali stara navada je bila že overžena, Ločniški slovinci, dobroserčni ljudje, se niso za to reč ganili, in pri tem je ostalo. Zdaj ni bilo več slišati v cerkvi Ločniški milih slovenskih glasov, kakor samo še pogostoma v spovednicah, vsak popoldan pri otročjem kerščanskem nauku, velki teden, velko nedeljo in na sveto rešnje Telo. Po njegovi smerti pa so slovenski glasi v nji skorej popolnoma potihnuli. To osodo je imela slovenščina v Ločniku.

Za lepo, spodobno in pošteno zadržanje v cerkvi in zunej cerkve je gospod Jožef vselej po moči skerbel. In ker je vidil, da zadnje dni pusta ljudje večkrat nespodobne reči vganjajo, je hotel naj pred s podučanjem se temu vstavljati; zato je po navadi vsako leto tiste predpustne nedelje v svojih pridigah in kerščanskih naukih jih lepo podučeval, kako je treba vselej le to delati, kar je spodobno, ker vsaka nespodobnost ni všeč ne Bogu, ne ljudem; učil jih je, kaj sveta cerkev te dni dela in moli; ter je tri zadnje dni pred pepelnico sveto Rešnje Telo vun postavljaj v češčenje in litanije deržal. S tem je dosti dobrega storil in več nespodobnega odstranil. Pa je znal tudi v djanju tiste osebe tako nesposredno od norčij vderžati in odvračati, da se mora tudi v tem spoznati njegova modra glava. Eno leto je bil zvedil, da hoče tamošnji kovač, sicer dober, pa nekoliko nespremišljen in lahek človek, nepristojne reči zadnje dni pusta počenjati. V ta namen si je bil pripravil en patternošt iz lešnikov in orehov, in več takih reči, kar

bi bilo svete reči in svete opravila smešne delalo. Kaj stori fajmošter, da to z lepim vbrani? Pokliče tega kovača h sebi zadnjo nedeljo pred pustom, in mu da dela za oba dneva, ter mu napové, da ako mu tega dela precej ne stori, ga bo popustil in bo unega kovača (zakaj v Ločniku sta dva kovača) zanaprej jemal. To je zdalo. Zakaj on se je lepo dela lotil, in namenjenih norčij ni bilo.

XIII.

*Njegova škerb za šolo. Ljubi otroke. Je ves živ v tovaršii.
Dobiva častne naloge.*

Zakaj je bureaukrat? Zakaj je imel prepire z uradniki?

ako je za šolo skerbel, vemo že iz tega, kar smo zgoraj povedali od Čerliške šole. Ko je v Ločnik za fajmoštra prišel, ni nobene šole, bi djal, v celem svojem dekanatu najdel, ki šteje vender pet far in enajst kaplanij, vkupej 12,635 duš, samo v Humskem (Quisca) je bilo enmalo šole. V Ločniku je ni bilo; to mu ni bilo prav, zato sklene, naj velja kar hoče, tudi v Ločniku šolo napraviti, kakor jo je bil poprej že napravil v Čerličah. Velika dehantija, ki šteje po navadi 24 duhovnikov, mu je dajala res veliko opraviti; njegova lastna fara s šterimi odvisnimi kaplani in podružniki, katerih eden furlan, drugi trije so bili slovinci, mu je tudi vedno dovolj skerbi zadajala; Ločnik, ki ima čez enajst

sto duš, je moral čisto sam precej dolgo v vsem oskerbvati, zakaj manjkala sta mu takrat oba kaplana — pa vse te zadrege in težave ga niso kar nič strašile; v cerkvi oznani ljudem, da hoče on sam čisto zastoj otroke učiti, da naj mu jih le pošiljajo; in tako je, akoravno je bilo, kakor smo že zgoraj omenili, veliko hudih šolovragov v Ločniku, osnoval prvo šolo, v kateri je spet iz svojega aržeta marsikaki krajcar dal, da je otrokom potrebnih bukev, popirja, peres, tablic, in konec leta še šolskih daril nakupil. Ni si dal nobenega miru, dokler ni tudi tukej, kakor poprej v Černičah, sosesko napravil, da se je nazidala šola, in scer ena za otroke možkega spola, druga za dekleta, in da se je ustanovilo primerno plačilo za enega učitelja, in eno učiteljico za dekleta. On, ko šolski ogleda za celo svojo dehantijo, je poskerbel tudi, da so se drugod enake šole, kar je bilo mogoče, osnovale, kar mu je dobro se steklo, ker so tudi deželske uradnije bile za osnovanje šol unete, in so mu torej krepko pomagale. Tako se je šola napravila v Humskem, in v laškem Št. Lorencu, v Podgori je bila potrebna priprava za šolo storjena, šola pa se je še le po njegovi smerti zares v djanje vpeljala. Tako so v njegovi lastni fari, kjer leta 1827 nobeden še na šolo pomislil ni, proti koncu njegovega življenja že štiri šole, in za peto je bilo poskerbljeno. Móša, fara v tej dehantii, je ravno tako ta čas šolo dobila; ravno tako fara Biljana v Berdih, fara slovenskega Št. Lovrenca, kakor tudi kaplanije Medana, Fleana, Št. Martin in Gradina.

In od kar so bile te šole osnovane, jih je gospod Jožef, kot šolski ogleda, vsako leto hotel redno obiskati, in tako se sam prepričati, kaj in kako se uči, zato da je s svojo važno besedo kej popravil, kjer je bilo treba, in gospode učitelje k večji marljivosti spodbadal, kjer se mu je potrebno zdelo. In spet o teh priložnostih se je verlega Slovenca kazal, ker je povsod terjal, da se imajo otroci v domačem jeziku podučevati, torej v slovenskem, zakaj vsi ti omenjeni kraji razun Ločnika, Moše in laškega Št. Lovrenca, so slovenski.

Ker je tako ves za mladino živel in dihal, ga je tudi nedolžna mladina kej rada imela. Da je li iz farovža stopil, so ga že po navadi otroci obsuli, in eden pred drugim hiteli, častitlivemu gospodu spoštovavno roko poljubiti ali bušnit, da se je moralo milo storiti vsakemu, ki je kedaj tak nastop vidil ter slišal besede, ki jih je o takih priložnostih po navadi izustval, namreč: „ *Iddio us benedissi, „ chiars miei fruzz!* „, to je, Bog vas blagoslovi, preljubeznivi moji otroci!

V tovaršii je gospod Jožef bil vselej ves živ in vesel, kakor nekdanj njegov rajnki oče; kjer je on bil zraven, ondi je bila tudi cela tovaršija vedno vesela. Zato ga je tudi rajnki Goriški škof silno rad pri svoji mizi imel, kadar je v Gorico prihajal; zato so ga tudi drugi radi pri sebi vidili. V dokaz tega bodi nam dovolj ena sama smešnica. Zgodilo se je enkrat, da je bil z drugimi v tovaršii tudi neki grof iz Karmina (Cormons), kateri se je od fajmoštra ne vem za kaj razžaljenega mislil, tako da grof

fajmoštra na dvoboj povabi. Cela tovaršija je obmolknula in osupnjeno čakala, kaj bo fajmošter počel. In kaj je počel? — “Jaz se podam z Vami na dvoboj, reče grofu, toda, ker ste me Vi na dvoboj povabili, gre meni si orožje izvoliti.” — “Zberite si ga tadaj!” odverne resno grof. — “Moje orožje, reče na to fajmošter, je moj brevir. Bova se z brevirjem poskusila, kdo ga zna bolj gladko moliti.” — To govorjenje slišati se je cela tovaršija veselo in na glas zasmejala; in grof sam je bil s tem zadovoljen.

Ne bom tukaj na dalej govoril od drugih opravkov in več častnih nalog, ki jih je od škofije dobival, da naj zdaj eno ali drugo novo cerkev blagoslovi, zdaj tega ali družega fajmoštra ljudstvu predstavi ali, kakor pravimo, inštalira, zdaj čez to, zdaj čez drugo zadevo svoje izvestje poda in svoje mnenje; tudi molčim od tega, kar je kot ud c. kr. poljedelske družbe v Gorici delal, kateri je tudi s svojim uplivom več duhovnikov svojega dekanata naklonil. Ali tega vendar nemorem zamolčati, da je on večkrat z vso slovesnostjo svoj dekanat, kakor je bilo nekdanj pod rajnkim goriškim škofom Inzaghom vsem dekanom zapovedano, redno obiskaval, kar se je že nekaj časa sem, kakor vidimo, v naši škofiji sicer popolnoma opustilo. Da tadaj ta izjemek, ki ga je on v tej zadevi delal, ni vsem dopadel, je naravno, kakor tudi se marsikteremu ni dopadlo, da je bil v nekakem smislu tudi preveč bureaukrat, kar se mu pa pri njegovih drugih lepih lastnostih lahko spregleda, posebno ako se pomisli, da se mo-

ra v današnjih časih po sili biti kadaj bureaukrat —!—!—!— Če se pa pravi, da je rajniki gosp. Jožef bil pijanec ali igravec, se mu očitna krivica godi. Kar prvo zadene, smo že zgorej povedali, ko smo govorili od njegovega pastirovanja v Planini; in pisatelj tega životopisa, ki je bil štiri leta v njegovi hiši in je z njim jedal, zamore pričati, da ves ta čas ni nikoli veliko čez en maslec (četert bokala) pri jedi spil. Igre tudi ni strastno ljubil; v prejšnjih letih je zastran tovaršije, ali vedno zmerno, kej poigral, ali nikoli v škodo svojih pastirskih dolžnost; zadnje leta svojega življenja pa je še to popolnoma bil opustil.

Nekteri rajnkemu tudi to oponašajo, da je imel hude prepire z deželsko gosposko, s kresijo, in s kantonskima poglavarjema v Karminu in v Humskem, da je potem takem bil človek nemiren in preteranih uzorov (überspannte Ideen), in kaj jaz vem še kaj. Ali tem zamoremo po lastnem prepričanju odgovoriti, da se je rajniki vselej li za resnico in pravico, in za blagor cerkve in sebi izročeni duš poganjal, kar spriča deloma tudi to, da je pri vsem tem gotovo težavnem pisanju vendar visoko deželsko poglavarstvo vselej njemu prav dajalo, in če je rajniki v eni sami reči zapazil, da je v njegovih spisih kaj nepravlega, je raji se v neugodno osodo svojo udejal, kakor da bi li količkaj komu kej krivice storil.

XIV.

G. Jožef je posebno Mario D. častil in njeno čast razširjeval; je bil usmiljen do ubogih; duhovske vaje.

koda, velika škoda, da je ta blagi gosp. zadnje leta svojega pozemeljskega popotovanja bil večidel bolan, da ni mogel več tako živo in tako krepko delati, kakor poprej! poprejšne bolezni, od katerih smo deloma že govorili, mu niso njegove dušne čverstobe nič zmanjšale; ali šest let pred smertjo ga je bolezen tako pobila, da je tudi na duhu zlo opehal. Ali, kar je na telesu opešal, kar so mu telesne moči jemale, to je skušal z molitvijo nadomestiti. Ako ravno vseskozi poln opravil, je vender vsak dan razun brevirja, ki ga ni nikoli opustil, in razun svete maše, ki jo je s posebno pobožnostjo opravljal, še veliko drugih molitev opravljal, posebno pa je sveti roženkranc vsakdan pobožno molil; po svoji maši je, če je bilo li mogoče, še pri eni sveti maši bil, in svojega Anania pogostoma obiskaval. Mater božjo Mario Devico je posebno častil, in si prizadeval, svoje ljube ovčice spodbujevati, da bi jo častile še bolj kot dozdej. Zato je skerbno jim skrivnosti sv. roženkranca razlagal in učil, kako naj ga molijo, da naj pri vsaki Češčena si Maria omenijo dotično skrivnost iz življenja Jezusa in Marije, kar ljudstvu do tehdob ni bilo znano; zakaj oni so sv. roženkranc tako molili, da so po vsakem Očenašu samo deset angelskih češčenj brez

vsega pristavka molili. — Bila je hvalevredna navada v Ločniku, da je mladina vsako nedeljo in vsak praznik zvečer malo pred Ave Mario v cerkvi se shajala, in pred altarjem Matere božje klečé sv. roženkranc molila — se vé da po svoji stari navadi. Dasiravno je več staršev tudi k tej molitvi hodilo, se je vendar kakšin krat pri tem kej nespodobnega in cerkvi nepristojnega zgodilo. Navada ta je gosp. fajmoštru jako dopadla, za to pa, da bi se nikoli več kej nespodobnega pri tej molitvi ne primerilo, je začel sam osebno v cerkev hoditi, ter je on jim sv. rožnikrance glasno naprejmolil, in tako tudi svojim kaplanom lep izgled dajal, kterim to spervič ni hotlo kej prav dopasti, ker so govorili, da se tako li težavne dolžnosti jim množijo. Ko so pa vidili, s koliko gorlivostjo gosp. fajmošter sam to sv. delo opravlja, so se tudi oni potem, dobrega uspeha si svesti, marljivo te reči poprijeli. — Češčenje Marie božje matere še bolj povzdignuti, je rajniki gospod Jožef tudi mislil, se vé da s privoljenjem svojega škofa, družbo ali bratovščino „živega roženkranca“ imenovano v svoji fari vpeljati, ktera je že dolgo v nemških krajih veselo napredvala, toda neprevidene zgodbe so mu ta namen v življenje vpeljati branile. — S tolikajn večí gorečnostjo pa je drugo vižo, Marijo častiti, podperal, vpeljal, in po moči svojim farmanom priporočaval, ktera je bila že takrat večidel po celem kerščanstvu vpeljana; on je namreč celi mesec maj s posebno andohtjo Marijo častil. Naj popred je svoje ljudstvo čez to reč primerno podučil; na to jim je djal,

potrebni rož, cvetic, trakov itd. v izzalšanje altarja Matere božje pripraviti, posebno pa je mladosti priporočil, za kinč tega altarja celi mesec skerbeti. Ko je bilo vse pripravljeno, se je ta slovesnost z enim "Veni creator," pričela dne 31. aprila zvečer malo pred avemarijo. Pred altarjem Matere božje je klečal gosp. fajmošter z dvema kaplanoma, in je iz nalašč v to namenjenih bukvic glasno naprej bral ljudstvu, ki se je bilo mnogoštevilno sošlo, primerne premišljevanja in molitve, in je vse to skenul z litanijami matere božje ali pa s sv. roženkrancem. Tako se je potem vsaki dan maja zvečer z velikim zvonom ljudstvo v cerkev vabilo, in do konca mesca se je ta lepa andoht opravljala.

Pač se je temu velikemu možu velika krivica godila, ko so ga nekteri nasprotniki, ali bi djal zavidlivci, obrekli, da je do ubozih in revnih neusmiljenega in terdega serca. Koliko zamore biti na takem obrekovanju resnice, častiti bravec lahko že iz vsega do zdaj rečenega povzame. Jaz zamorem iz lastnega prepričanja reči, da je rajukemu gospod Jožefu bilo malo kej bolj pri sercu, kakor zares potrebni ljudje. Ako je kterege berača poznal, da le zares potrebnim krade, takega je po vsi pravici hudo odpravil, ali nobeden ne more reči, da je v resnici potrebnim svojo pomoč odrekel. Resnico tega zamorejo poterčiti vsi ubožčiki v Ločniki, kateri so od njegovih milodarov živeli, ja cela soseska, ki je njegove milostne djanja vidila. Posebno je na Vernih duš dan zjutro po več goldinarjev ubogim razdeljval. Kolikajn pa je na skrivnem pomagal, ko-

likim ubogim, ki so se očitno prosjačiti sramovali, potrebne pomoči delil, to vé Bog, ki na skrivnem vidi, in zveste svoje služabnike po pravici plačuje.

Duhovske vaje so vsaki čas bile od cerkve priporočene, in posebno od sadajnega slavno vladajočega poglavarja svete katolške cerkve Pija IX. In to po vsi pravici; zakaj one so novo netilo pobožnosti in gorečoosti v božji službi, in nov spodbadek mlačnim kristjanom, se dela svojega zveličanja čversto in krepko poprijeti. In kolikajn zastaranih grešnikov se po duhovskih vajah svojih pregreh skesa, in v resnici pot večnega življenja spet poišče, zamorejo spričati vsi častiti duhovniki naše Goriške škofije, kateri so redko tolažbo doživeli, kej takih skesanih ovčie vnovič h Gospodovi čedi nazaj pripeljati, ali došavše sprejeti. — Ali, kakor so duhovske vaje vernemu ljudstvu ne samo koristne, ampak večkrat v resnici potrebne, tako so potrebne tudi duhovnim samim, da obudijo v sebi tisto posebno gnado, ktera jim je pri mašnikovem posvečenju bila podeljena. To potrebo je rajnki gospod Jožef za se živo občutil. Ko je tadaj zvedil, da je za blagor svoje velike škofije neumorno delavni in skerbni Sekovski škof, rajnki sloveči Roman Zaengerle, tudi v 1843. letu duhovske vaje (exercitia) za svoje duhovnike razpisal, se je koj zavoljo tega podal tje v nemški Gradec, prosil in tudi dosegel, da se je zamogel tudi on teh duhovnih ekzercij vdeležiti. In resnično povemo, da ga nismo nikoli tako veselega in dobre volje vidili, kakor potem, ko je iz Gradca od ekzercij nazaj domú prišel. Zato je

pa želel potem tudi vsako leto se kam podati, " da bi, „ kakor je po navadi sam pravil, " za svoje grehe „ pokoro delal. „ — Ali dve leti zaporedoma so mu njegovi nasprotniki tudi v tem napotleje stavili, tako da je še le v 1846. letu zamogel vnovič s tem namenom se v Benetke podati, kjer je pri častitih očetih Jezuitih svoje tolikajn zaželjene duhovske vaje zopet imel. — Prepričan od neizmerne koristi takih duhovnih vadeb, je tudi začel misliti, kako bi bilo mogoče, za svoje preljube ovčice ekzercicije napraviti. Kar sliši od nekega pobožnega duhovnika, gosp. Bankiča, ki je bil ves mož za to. Sam na svoje stroške ga je v svojo faro pripravil, in mesca listopada (novembra) 1847. leta svojemu ljudstvu to veliko dobroto naklonil. Celih osem dni, ki so terpele te ekzercicije, je bila cerkev zmirom tako napolnjena, da ni bilo mogoče vanjo priti. Gospod Bankič, kterega zdaj častiti bravci že tudi od drugod poznajo, in pa drugi mlad duhovnik naše škofije, za vse dobro vneti gosp. Serravalle, sta zbranim vernim v domačem furlanskem jeziku tako živo k sercu govorila, da se še zdaj dobri sad teh ekzercicij v Ločniku viditi zamore. Sila veliko ptujega blaga je bilo povernjenega, storjene škode poravnane, posebno pa je od tih dob pogosto prejemanje sakramenta svete pokore in presvetega Rešnjega Telesa veliko bolj v navadi, kakor je bilo poprej. Še eno željo po je rajnki gosp. Jožef imel, in ta je bila, da bi tudi za duhovnike se v Goriški škofii duhovske vaje imele, in je zastran tega večkrat krepko se potegoval pri dotičnih osebah; kar je imelo ta na-

sledek, da je bila že vsa potrebna priprava k temu storjena v letu 1848. in pisalo se je bilo že častitim Jezuitom v Inšpruk zatega del, in častiti očetje tega slavnega reda so odpisali, da so pripravljene priti tisto jesen v Gorico: toda nesrečna prekucija tistega viharnega leta nam je tudi to upanje razdjala — — obljubljenih vaj ni bilo.

XV.

Njegova zadnja bolezen; popotvanje nič ne zda; njegova smert ino pokop.

o vrnitvi iz Benetek so začele njegove moči vidljivo pehati — ni bilo več v njem tiste prejšnje živečnosti, ki je druge krate vsim nazočnim meglene čela vedrila; ni bilo več pri njem tiste zgovornosti, v kateri ga je malokteri prekosil: zdelo se je, da je že ves drugi, da ni več on. Bali smo se že zares, da ga vnovič popade huda hipohondria, ktera ga je bila nekaj iz bogoslovskega seminišča spravila, in potem v 1839. letu se ga vnovič in scer naj hujši lotila. Zato se je na zdravnikov svet na popotvanje podal, da bi odtiral bolezen, kakor si jo je bil druge krate odpodil. Njegov brat tadaj, častiti gospod Jakob Stibiel, mnogozaslužni profesor cerkvenega prava, cerkvene zgodovine in patristike, in častni korar velke cerkve, od ktere ga smo v tem životopisu že večkrat govorili, ga napravi v

šolskih praznikih leta 1848. da naj gre z njim do Dunaja. Popotvanje je bilo srečno, in angelj božji ju je na poti vselej očitno varoval, kar se zamóre reči posebno od tega primerleja: Bila sta v Dunaju ravno pred Dunajskim puntom. Šesti dan Oktobra 1848. eno ali dve uri, predin je punt ustal, sta šla iz mesta, in se tako srečno rešila. Pa to popotvanje mu ni sadaj nič pomagalo, ura njegova mu je odbila. Gospod Jožef Stibel, 64 let star, je vernivši se domú, li zmirom bolj pehal, dokler so ga moči tako popustile, da se je moral vleči v posteljo; iz katere ni več vstal. Zdi se, da je veliko bila vzrok tudi nemarnost tistih, ki so mu v zadnji bolezni stregli, da je pred časom dušo pustil. Zakaj od slabosti ni skorej več mogel na nogah stati, in ko je enkrat zavoljo natorne potrebe se vzdignul, je od prevelike slabosti omahnul, in se z glavo na sence vdaril, kar mu je smert ponaglilo. Seer se mu ni poznalo na zunajnem, da bi bil tako blizo smerti, zakaj njegov obraz je imel navadno barvo, samo veliko bolj je medel postal, kakor je bil popred. Kdor je torej bil zadnje dni pri umirajočem, bi bil rekel, da je zdrav — ali on sam je dobro previdil konec svojega življenja, in je na moje tolaženje, da se še ni smerti bati, resno odgovoril: „O, preljubi moj Štefan! jaz vem, da iz te postelje ne ustanem več; smert se mi naglo bliža, „jo že čutim!“ Zato je prosil za svete sakramente umirajočih, ki jih je z veliko pobožnostjo in udanostjo v voljo božjo prejel, in potem je 15. listopada 1848. mirno v Gospodu zaspal. Sedemnajsti

dan novembra je bil slovesno pokopañ. Moški fajmošter, gospod Francišek Colugnati (bêri Kolunjati) je merliča h grobu sprejel, obdan z vso duhovšino cele Ločniške fare; bili so namreč pričejoči: gosp. Mihael Leoni, vikar v Laškem Št. Lorencu, gospod Mihael Gomiščik, vikar v Humskem, gospoda Mihael Brezigar, Podgorski, in Vincenc Toros, Št. Florian-ski kaplan, zraven tega dva domača kaplana, gospoda Jožef Cargnel (Karnjêl) in Jožef Zorn, s subsidiarjem gosp. Franciškem Luznikom. Ljudi se je bila h pogrebšini zbrala neizmerno velika množica, rekel bi, da je cela fara hotla svojemu preminulemu duhovnemu očetu poslednjo čast skazati, in na marsikterem očesu se je solza vidila. Pisatelj tega životopisa je sam iz ust nekterih Ločničanov slišal: " Mi nismo vedili, koga smo imeli, dokler „ je bil živ: ali zdaj vemo, kolikajn smo pri nje- „ govi smerti zgubili. „ — Bog mu daj večni mir in pokoj. Amen.

Bil je rajniki gospod srednje postave, dobro rejèn do zadnje boleznì, ko je vidno se sušil, prijaznega obraza, razun o času hude hipohondrije, in bistrega očesa. Akoravno že v letih, je vender še vedno terdne zobé in prav dober vid imel, da mu ni bilo treba očalov. Života je bil pa enmalo nev-kretnega; glas njegov je bil močan, čist in ušesu dovolj prijeten, posebno kadar je pridgal ali sveto mašo pel. —

Krasen spominek na sredi Ločniškega pokopališča kaže zdaj mesto, kjer so tega v resnici ver-lega moža, gorečega duhovnika, pobožnega, za blagor

švojih ovčic vedno skerbnega pastirja, in iskrenega slovenca, zraven njegove matere pokopali, ktera je, blizo devetdeset let stara, samih osem mescov pred njim v večnost šla. Sadaj prejemata, kakor upamo, oba za svoje pobožno, in mnogo krat težavno življenje večno plačilo, ktero je vsem zvestim služabnikom in služabnicam božjim tamkej prihranjeno.

